

ΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΝΩΠΩΝ ΦΡΟΥΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ ΚΑΙ Η ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ΣΥΝΟΨΗ

Οι εισαγωγικές ανάγκες της Ουκρανίας σε νωπά φρούτα και λαχανικά είναι σημαντικές και αυξάνονται διαχρονικά με μεγάλους ρυθμούς: το έτος 2009 οι (επίσημες) εισαγωγές ανήλθαν σε 710 εκατ. δολ. έναντι 295 εκατ. δολ. του 2006. Ιδίως σε σειρά ελληνικών εξαγωγικών οπωροκηπευτικών (εσπεριδοειδή, ροδάκινα, νεκταρίνια, ακτινίδια, μήλα, κεράσια, τομάτες, αγγούρια, τοματοπιπεριές, πρώιμες πατάτες και κολοκύθια, σπαράγγια, μπρόκολα, κουνουπίδια, μαρούλια, αβοκάντο κ.ά.) η ουκρανική αγορά προσφέρει αξιόλογες προοπτικές.

Οι ελληνικές εξαγωγές νωπών οπωρ/κών στην Ουκρανία ανήλθαν το 2009 σε 13,3 εκ. ευρώ, έναντι 7,9 εκατ. ευρώ το 2006. Εμφανίζουν μεν διαχρονικά αξιόλογη ανοδική πορεία, όμως το μερίδιό τους στις αντίστοιχες εδώ εισαγωγές ανέρχεται σε μόλις 2,6% (2009) και σίγουρα απέχουν πολύ από τη θέση που θα μπορούσαν να καταλάβουν. Τα ελληνικά προϊόντα προσφέρονται συνήθως σε κατά 10%-20% υψηλότερες τιμές έναντι των προϊόντων άλλων χωρών, υπερτερούν βέβαια ως προς την ποιότητα, την εμφάνιση και τη γεύση και έχουν καλή φήμη στον καταναλωτή.

Με την έξοδο της Ουκρανίας από την οικονομική ύφεση και δοθέντων του σημαντικού μεγέθους της ουκρανικής αγοράς (46,2 εκατ. καταναλωτές με χαμηλό μεν, αλλά αυξανόμενο εισόδημα και απαιτήσεις) και της σταθερά διευρυνόμενης ζήτησης για φρούτα και λαχανικά, οι ελληνικές εξαγωγές νωπών στη χώρα αυτή θα μπορούσαν να αυξηθούν άμεσα και σημαντικά.

1. Οικονομικό περιβάλλον

Η Ουκρανία έχει πληθυσμό 46,2 εκ. κατοίκους και με έκταση 603.700 km² αποτελεί γεωγραφικά τη μεγαλύτερη χώρα της Ευρώπης. Εθνικό νόμισμα είναι η Γρίβνα (UAH), η οποία έχει υποστεί αισθητές υποτιμήσεις κατά την τελευταία τριετία: το 2007 η μέση ισοτιμία ήταν 6,92 UAH/€, το 2008 7,71 UAH/€ και στις 31.12.2009 είχε διαμορφωθεί σε 11,50 UAH/€. Σύμφωνα με την Κρατική Στατιστική Επιτροπή της Ουκρανίας, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανήλθε το έτος 2008 σε 20.495 Γρίβνες. Το 2009 το ΑΕΠ της χώρας συρρικνώθηκε κατά 15,9%, ενώ για το 2010 αναμένεται να αυξηθεί κατά 2,5% έως 3,5%. Ο αγροτικός τομέας παρουσίασε το 2009, ως μοναδικός, ανάπτυξη κατά 0,1%. Ο πληθωρισμός διαμορφώθηκε το 2009 στο 12,3% και για το 2010 εκτιμάται στο 10,6%. Ο συνολικός αριθμός των απασχολούμενων ανέρχεται σε 27,7 εκ. και των ανέργων σε 531.600 άτομα (ποσοστό ανεργίας 1,9%, στοιχεία Δεκ. 2009). Ο μέσος μισθός αυξήθηκε ονομαστικά το 2009 σε σχέση με το 2008 κατά 5,5%, σε 1.906 γρίβνες, σε πραγματικές όμως τιμές μειώθηκε κατά 9,2%. Το μέσο κατά κεφαλήν διαθέσιμο εισόδημα υποχώρησε στο β' τρίμηνο 2009 στις 1.155,9 γρίβνες, από 1.164,4 γρίβνες που ήταν το 2008. Η ανά νοικοκυριό μέση μηνιαία δαπάνη ανήλθε το 2008 σε 2.590 γρίβνες (2007: 1.722 γρίβνες). Το 48,9% του ποσού αυτού δαπανήθηκε για τρόφιμα και μη αλκοολούχα ποτά.

Η οικονομική κρίση και οι αλλεπάλληλες υποτιμήσεις της γρίβνας οδήγησαν το 2009 σε συρρίκνωση των συνολικών εισαγωγών της Ουκρανίας κατά -47% έναντι του 2008, με μεγαλύτερη ακόμη υποχώρηση σε προϊόντα ελαστικής ζήτησης. Στο ίδιο διάστημα οι ουκρανικές εισαγωγές από την Ελλάδα υποχώρησαν κατά 39,3% στα 58,7 εκ. ευρώ, έναντι 96,6 εκ. ευρώ που ήταν το 2008.

2. Η προσφορά φρούτων και λαχανικών στην Ουκρανία

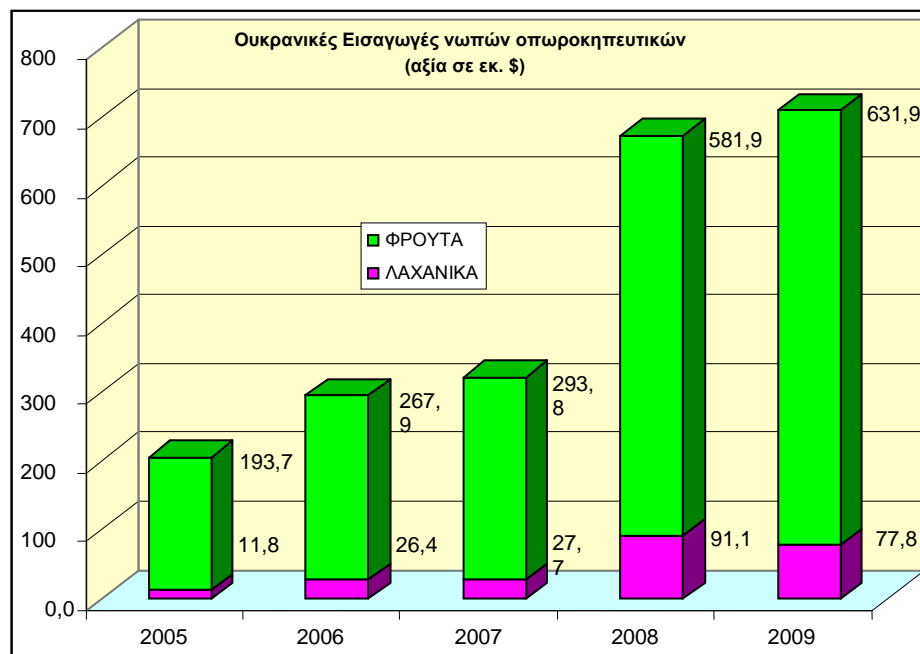
Η Ουκρανία είναι γνωστή για τις ιδιαίτερα εύφορες και μεγάλες καλλιεργητικές της εκτάσεις (``σιτοβολώνας της Ευρώπης``). Παράγει μεγάλες ποσότητες -πλην όμως περιορισμένης σύνθεσης- λαχανικών και φρούτων, όπως πατάτες, λάχανα, καρώτα, αγγούρια, τομάτες, παντζάρια, κρεμμύδια, σκόρδα, μήλα, αχλάδια, καρπούζια, πεπόνια, κεράσια, φράουλες & μούρα, σταφύλια, ροδάκινα, βερίκοκα, καρύδια κ.ά. Ιδίως η Κριμαία με το προνομιούχο μικροκλίμα της αποτελεί σημαντικό παραγωγό αγροτικών προϊόντων (φράουλες, σταφύλια, ροδάκινα, καρπούζια, πεπόνια, τομάτες κ.λπ.).

Η προσφορά νωπών οπωροκηπευτικών στην ουκρανική αγορά ήταν μέχρι προ ολίγων ακόμη ετών αρκετά πενιχρή, τόσο ως προς την σύνθεση όσο και ως προς τις διατιθέμενες ποσότητες. Δυσμενείς καιρικές συνθήκες, με χειμερινές θερμοκρασίες έως -30°C , περιορίζουν την παραγωγική περίοδο, ενώ η λειτουργία θερμοκηπίων καθίσταται δύσκολη και πολυδάπανη (έλλειψη τεχνογνωσίας, παγωμένο έδαφος και νερό, μεγάλη κατανάλωση ενέργειας για θέρμανση, υψηλές απαιτήσεις στα υλικά κατασκευής προκειμένου να αντιστέκονται σε χιόνια, παγετούς και χαμηλές θερμοκρασίες κ.ά.).

Ωστόσο, η σημαντική ανάπτυξη της ουκρανικής οικονομίας κατά την τελευταία 10ετία και η συνεπακόλουθη αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος, οδήγησαν στην μεταβολή των απαιτήσεων και προτιμήσεων του καταναλωτή για ``νέα``, κυρίως εισαγόμενα προϊόντα. Η σημερινή προσφορά νωπών φρούτων και λαχανικών στα αστικά κέντρα της Ουκρανίας τείνει να εξομοιωθεί με εκείνη στις δυτικοευρωπαϊκές αγορές. Η διαφορά έγκειται αφενός στις τιμές λιανικής, που στην Ουκρανία είναι αισθητά υψηλότερες, αφετέρου στη συνήθως υποβαθμισμένη εμφάνιση και ποιοτική κατάσταση των προϊόντων, λόγω του βραδύ ρυθμού ανακύκλωσής των, επειδή το διαθέσιμο εισόδημα του μέσου καταναλωτή δεν επιτρέπει να αγοράζει συχνά τα ``ακριβά`` εισαγόμενα προϊόντα.

Η μέση ανά νοικοκυριό κατανάλωση λαχανικών είναι πάντως ανοδική (από 8,7 kg το 2004 σε 9,3 kg το 2008), όπως επίσης και η μέση κατανάλωση φρούτων (από 2,7 kg το 2004 σε 3,7 kg το 2008).

3. Ουκρανικές εισαγωγές οπωροκηπευτικών προϊόντων

Κατά την τελευταία 5ετία οι (επίσημες) ουκρανικές εισαγωγές νωπών οπωροκηπευτικών προϊόντων υπερτριπλασιάστηκαν και από 205,5 εκ.\$ το 2005 εκτοξεύθηκαν στα 709,7 εκ. \$ το 2009. Τούτο εξηγείται αφενός με μια πραγματική άνοδο της ζήτησης, αφετέρου με την αύξηση του ποσοστού των επισήμων εισαγωγών. Ο μεγαλύτερος όγκος των εισαγωγών αφορά φρούτα, ενώ στα λαχανικά παρατηρείται χαμηλότερη κίνηση, προφανώς επειδή ο μέσος καταναλωτής δεν γνωρίζει τη χρήση νέων ειδών και αρκείται στα γνωστά του εγχώρια προϊόντα.

Ουκρανικές εισαγωγές νωπών οπωροκηπευτικών προϊόντων, 2005-2009

(αξία σε εκατ. \$)	2005	2006	2007	2008	2009
ΛΑΧΑΝΙΚΑ	11,8	26,4	27,7	91,1	77,8
ΦΡΟΥΤΑ	193,7	267,9	293,8	581,9	631,9
ΣΥΝΟΛΟ ΝΩΠΩΝ ΟΠΩΡ/ΚΩΝ	205,5	294,3	321,5	673,0	709,7

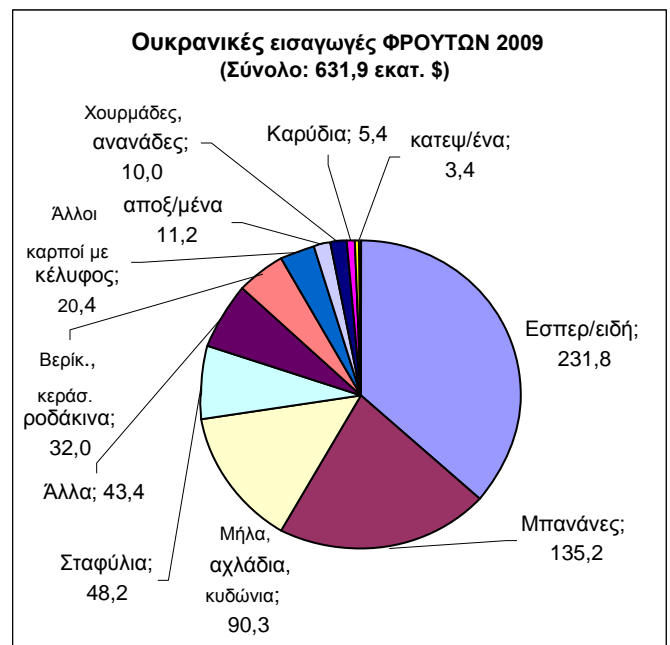
Πηγή: Κρατική Στατιστική Επιτροπή Ουκρανίας

Κατά το 2009 – έτος έντονης οικονομικής κρίσης στην Ουκρανία- οι εισαγωγές λαχανικών υποχώρησαν κατά ``μόνον`` 14,6%, ενώ στα φρούτα σημειώθηκε αύξηση κατά 8,6%, έναντι υποχώρησης των συνολικών ουκρανικών εισαγωγών κατά 47%.

Κύρια εισαγόμενα λαχανικά είναι οι τομάτες, αγγούρια, κρεμμύδια, σκόρδα, πατάτες, σπανάκι, μαρούλια-πράσινες σαλάτες, κουνουπίδια-μπρόκολα κ.ά. Δειλά εμφανίζονται στην αγορά σπαράγγια, αβोकάντο, αγκινάρες, τίλιο και διάφορα ``λαχανικά baby``.

Στις εισαγωγές φρούτων κυριαρχούν τα εσπεριδοειδή και οι μπανάνες, ακολουθούμενα από μήλα, σταφύλια, ροδάκινα, ακτινίδια, κεράσια, φράουλες, ανανάδες, λωτοί, χουρμάδες κ.ά. Κατά τη χειμερινή περίοδο εισάγονται από το νότιο ημισφαίριο, σε περιορισμένο βαθμό, σταφύλια, καρπούζια, πεπόνια και διάφορα εξωτικά φρούτα.

ΟΥΚΡΑΝΙΑ: σύνθεση των εισαγωγών νωπών οπωροκηπευτικών προϊόντων, 2009

Ουκρανικές εισαγωγές ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ		2006	2007	2008	2009		
		εκατ. \$	εκατ. \$	εκατ. \$	εκατ. \$	Μερίδια	μεταβολή 2009/08
07	ΣΥΝΟΛΟ	26,4	27,7	91,1	77,8	100,0%	-14,6%
07 01	Πατάτες	4,4	3,3	5,7	2,9	3,8%	-48,5%
07 02	Ντομάτες νωπές	1,3	1,3	21,3	33,3	42,8%	56,3%
07 03	Κρεμμύδι,σκόρδα,πρασά	0,7	0,6	11,7	5,4	6,9%	-54,1%
07 04	Κράμβες, κουνουπίδια	0,6	0,5	6,4	1,5	1,9%	-76,5%
07 05	Μαρούλια	0,5	0,8	1,6	1,5	1,9%	-6,3%
07 06	Καρότα, ραπανοσέλινα, ραπάνια	0,7	0,3	7,8	2,6	3,4%	-66,1%
07 07	Αγγούρια	0,3	0,6	4,9	7,3	9,4%	49,9%
07 09	Άλλα Λαχανικά	5,6	5,6	11,6	12,2	15,6%	5,0%
07 10	Λαχαν. Κατεψυγμ.	3,9	6,6	8,7	3,9	5,1%	-54,9%
	Λοιπά λαχανικά	8,3	8,1	11,4	7,2	9,2%	-37,4%

Ουκρανικές εισαγωγές ΦΡΟΥΤΩΝ & ΚΑΡΠΩΝ		2006	2007	2008	2009		
		εκατ. \$	εκατ. \$	εκατ. \$	εκατ. \$	Μερίδια	μεταβολή 2009/08
08	ΣΥΝΟΛΟ	267,9	293,8	581,9	631,9	100,0%	8,6%
08 01	Καρύδια	4,4	5,6	8,2	5,4	0,9%	-34,0%
08 02	Άλλοι καρποί με κέλυφος	28,6	22,7	33,1	20,4	3,2%	-38,4%
08 03	Μπανάνες	73,5	84,8	139,3	135,2	21,4%	-2,9%
08 04	Χουρμάδες, σύκα, ανανάδες	6,4	8,0	10,7	10,0	1,6%	-6,7%
08 05	Εσπεριδοειδή	73,5	81,4	190,0	231,8	36,7%	22,0%
08 06	Σταφύλια	25,9	29,2	63,9	48,2	7,6%	-24,5%
08 07	Πεπόνια, καρπούζια, παπαία	0,2	0,3	0,8	0,4	0,1%	-43,7%
08 08	Μήλα, αχλάδια, κυδώνια	26,4	29,2	57,9	90,3	14,3%	55,9%
08 09	Βερίκοκα, κεράσια, ροδάκινα	8,6	4,6	34,0	32,0	5,1%	-5,8%
08 10	Άλλοι καρποί και φρούτα νωπά	12,4	15,9	28,3	43,4	6,9%	53,2%
08 11	Φρούτα κατεψυγμένα	2,7	4,4	6,8	3,4	0,5%	-49,8%
08 13	Φρούτα αποξηραμένα	5,2	7,8	8,9	11,2	1,8%	25,9%
	Λοιπά φρούτα	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0%	151,2%

Πηγή: Στατιστική Επιτροπή της Ουκρανίας.

3.1. Εισαγωγικό καθεστώς

Το εισαγωγικό καθεστώς της Ουκρανίας για οπωροκηπευτικά προβλέπει

- εισαγωγικό δασμό, ο οποίος για ορισμένα προϊόντα είναι εξ αρχής μηδενικός (π.χ. στα εσπεριδοειδή και τα ακτινίδια), ή μηδενικός όταν η εισαγωγή πραγματοποιείται εκτός της περιόδου εγχώριας παραγωγής. Σε άλλα είδη επιβάλλεται δασμός 10% (βλ. συν. παράρτημα).

- ΦΠΑ 20%

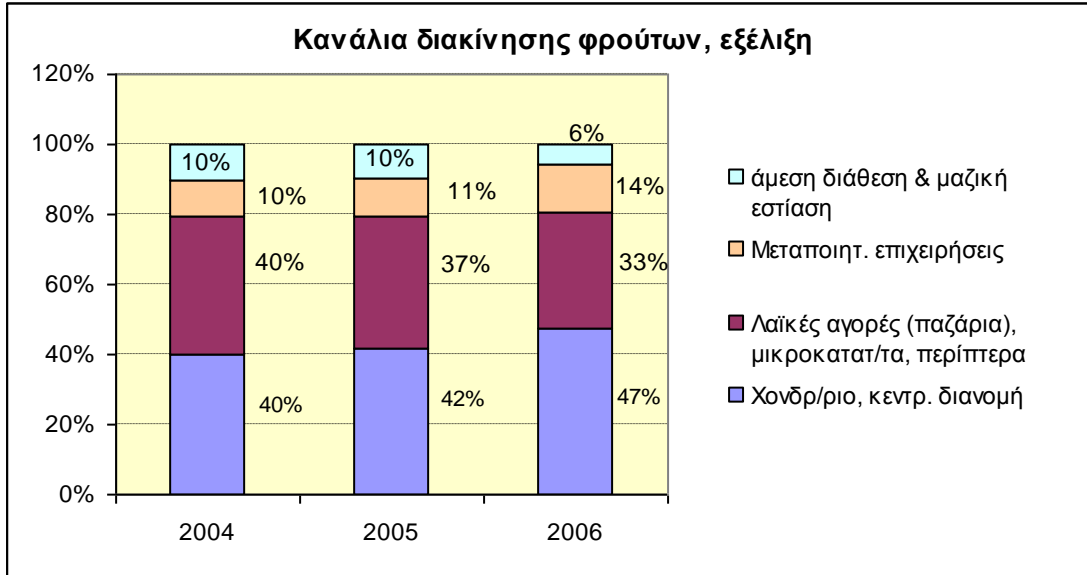
- σειρά συνοδευτικών εγγράφων, όπως φυτοϋγειονομικό πιστοποιητικό, πιστοποιητικό προέλευσης, ``πιστοποιητικό αντιστοιχίας``, τιμολόγιο και φορτωτική.

Συσκευασμένα προϊόντα πρέπει να φέρουν τις αναγκαίες ενδείξεις στην ουκρανική γλώσσα και να αναγράφεται ρητά αν πρόκειται περί γενετικά μεταλλαγμένων προϊόντων.

4. Κανάλια διακίνησης οπωροκηπευτικών

Στην Ουκρανία δεν λειτουργούν Κεντρικές Λαχαναγορές υπό τη γνωστή μορφή, ενώ στο Κίεβο υπάρχουν δύο υποτυπώδη παζάρια-αγορές με ολίγους μικρούς εισαγωγείς-χονδρεμπόρους. Η εισαγωγή και διακίνηση των νωπών προϊόντων πραγματοποιείται από μικρό αριθμό μεγάλων εισαγωγικών οίκων εθνικής εμβέλειας, με αποθήκες-κέντρα διανομών σε ολόκληρη τη χώρα. Οι επιχειρήσεις Σ/Μ, λόγω του χαμηλού ακόμη μεριδίου των νωπών στον κύκλο εργασιών, δεν εκδηλώνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για απευθείας εισαγωγές.

Η διάθεση των εγχωρίως παραγομένων προϊόντων ακολουθεί τα κανάλια του κατωτέρω σχεδιαγράμματος. Παρατηρείται μια ενδυνάμωση του ρόλου των κεντρικών διανομέων-χονδρεμπόρων, με παράλληλη υποχώρηση των μεριδίων των υπαίθριων αγορών και των μικροκαταστημάτων.

Η δομή του ουκρανικού λιανεμπορίου ειδών διατροφής διαφέρει αισθητά από τις δομές που είναι γνωστές στη Δυτική Ευρώπη και έχει βασικά χαρακτηριστικά:

- την κυριαρχία των υπαίθριων αγορών (μόνιμα παζάρια)
- τον μεγάλο αριθμό γειτονικών μικροκαταστημάτων (μπακάλικων)
- την περιορισμένη ακόμη παρουσία, αλλά επιθετική εξάπλωση των Σ/Μ και υπεραγορών.

Οι υπαίθριες αγορές / παζάρια (`rinok`) δεσπόζουν στις πωλήσεις νωπών προϊόντων και στην προτίμηση του μέσου καταναλωτή, διότι σε σύγκριση με τα Σ/Μ προσφέρουν πιο φρέσκα προϊόντα και σε καλύτερες τιμές. Στην Ουκρανία λειτουργούν περίπου 590 παζάρια, από τα οποία σχεδόν 100 στην ευρύτερη περιοχή του Κιέβου. Εκτιμάται ότι μέσω αυτών διακινείται το 40-50% του συνόλου των τροφίμων, το μεγαλύτερο μέρος των νωπών οπωροκηπευτικών και περίπου το 80-90% των κρεατικών.

Οι υπεραγορές, τα σούπερ μάρκετ και τα εκπωτικά καταστήματα αποτελούν σχετικά νέο θεσμό στην ουκρανική αγορά, απευθύνονται στα μεσαία και ανώτερα στρώματα καταναλωτών (περίπου το 15%-20% του πληθυσμού) και αποτελούν το κύριο κανάλι πώλησης των εισαγομένων και των ποιοτικών προϊόντων. Ο αριθμός τους είναι περιορισμένος, παρουσιάζουν όμως ταχεία εξάπλωσή στα αστικά κέντρα. Εκτιμάται ότι διακινούν το 30%-40% των ειδών διατροφής, αλλά στα νωπά οπωροκηπευτικά το μερίδιό τους είναι ασήμαντο. Διακρίνονται περίπου 10 μεγάλες επιχειρήσεις αλυσιδωτών καταστημάτων (METRO, FURSHET, SILPO, VELYKA KYSHENIA, MEGAMARKET, BILLA, AUCHAN – βλ. Παράρτημα, όλες σχεδόν επενδύσεις ευρωπαϊκών και ρωσικών κεφαλαίων). Τα Σ/Μ λειτουργούν κατά κανόνα ολόκληρο το 24ωρο, 7 ημέρες την εβδομάδα – ακόμη και κατά τις επίσημες αργίες.

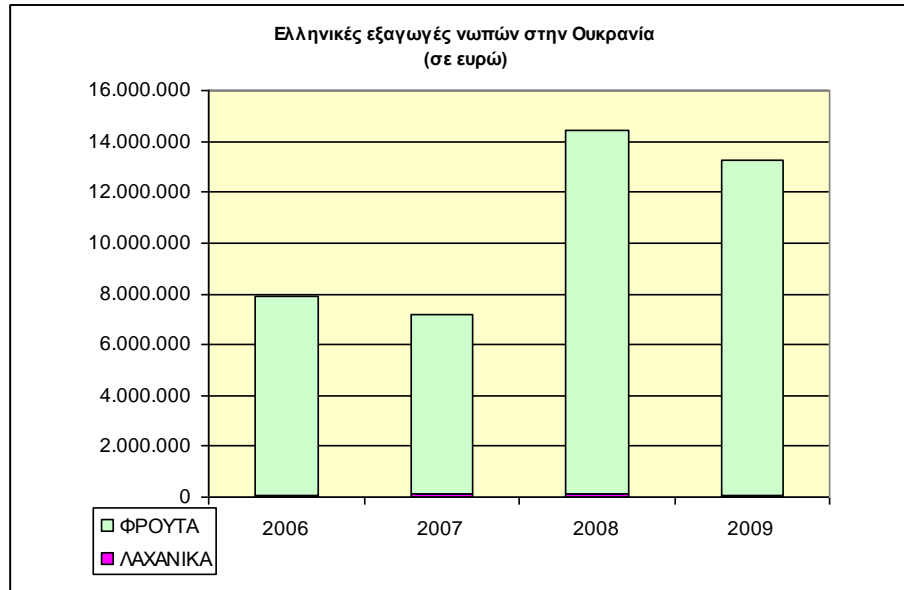
Τα πολυάριθμα γειτονικά μικροκαταστήματα (`produkti`, `gastronom`) καλύπτουν τις άμεσες ανάγκες των περιοίκων. Περιορισμένη γκάμα προϊόντων, υψηλές τιμές, χαμηλή ποιότητα, απαρχαιωμένος εξοπλισμός και ανεπαρκής διαχείριση οδηγούν στον εκτοπισμό τους από τα Σ/Μ.

Τα περίπτερα τροφίμων, εξειδικευμένα σε συγκεκριμένα είδη (οπωροκηπευτικά, κρεατικά, γαλακτοκομικά, κ.λπ.) αφανίζονται σταδιακά ή μετατρέπονται σε περίπτερα πώλησης τσιγάρων, περιοδικών και ετοιμών φαγητών (snacks).

5. Οι ελληνικές εξαγωγές νωπών φρούτων και λαχανικών στην Ουκρανία

Στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών του έτους 2009 στην Ουκρανία (58,7 εκ. ευρώ) τα νωπά φρούτα μετείχαν με 22,5% (13,3 εκατ. ευρώ) και τα νωπά λαχανικά με 0,11% (65.000 ευρώ) και αποτελούν σημαντικό τμήμα των εξαγωγών μας στη χώρα αυτή. Στο σύνολο όμως των αντιστοίχων εισαγωγών της Ουκρανίας, τα ελληνικά φρούτα και λαχανικά καταλαμβάνουν μερίδιο μόλις 2,6% (2009), πράγμα που καταδεικνύει ότι οι εν προκειμένω εξαγωγές μας βρίσκονται ουσιαστικά σε αρχικό ακόμη στάδιο. Όπως φαίνεται κατωτέρω, οι εν λόγω εξαγωγές μας αυξήθηκαν το 2009 έναντι του 2007 κατά 85%, υποχώρησαν όμως έναντι του 2008 κατά 7,9%.

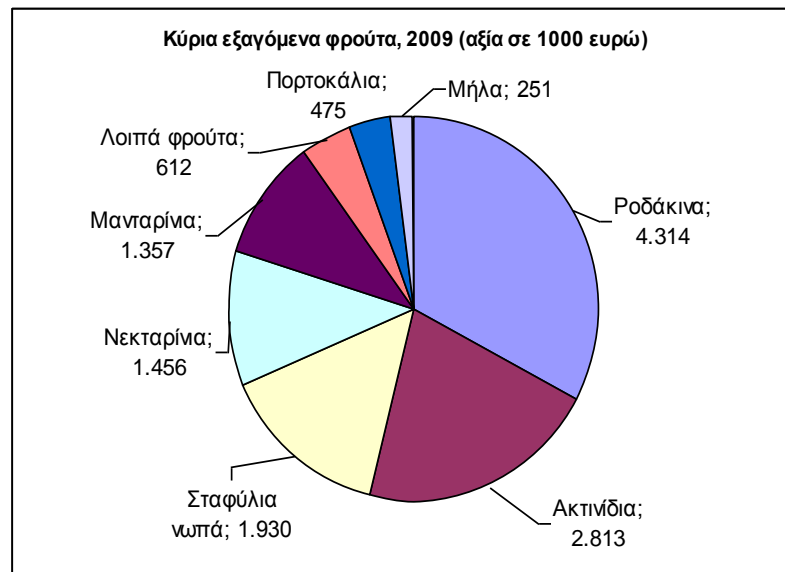
Εξέλιξη των ελληνικών εξαγωγών νωπών οπωροκηπευτικών στην Ουκρανία

(ευρώ)	2006	2007	2008	2009
ΛΑΧΑΝΙΚΑ	53.098	111.458	157.171	64.798
ΦΡΟΥΤΑ	7.848.381	7.041.844	14.252.489	13.208.005
ΣΥΝΟΛΟ	7.901.479	7.153.302	14.409.660	13.272.803

Πηγή: ΕΣΥΕ

Κατά την ΕΣΥΕ, κύρια εξαχθέντα στην Ουκρανία το 2009 οπωροκηπευτικά ήταν τα ροδάκινα, ακολουθούμενα από ακτινίδια, σταφύλια, νεκταρίνια και μανταρίνια. Τα πορτοκάλια εμφανίζουν κατά καιρούς σημαντικά μεγέθη, διέπονται όμως από μεγάλες διακυμάνσεις.

Στα νωπά λαχανικά οι εξαγωγές μας είναι μάλλον ευκαιριακού χαρακτήρα και περιορίζονται σε τομάτες, ενίοτε δε σε αγγούρια, κατεψυγμένα λαχανικά κ.ά.

Τα ελληνικά προϊόντα έχουν καλή φήμη στην ουκρανική αγορά και υπερτερούν ποιοτικά και εμφανισιακά έναντι των ανταγωνιστικών (Τουρκίας, Αιγύπτου), αλλά λόγω των υψηλότερων τιμών τους δεν έχουν σταθερή παρουσία στα σημεία πωλήσεων.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΝΩΠΩΝ ΟΠΩΡΟΚΗΠΕΥΡΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ
(Στοιχεία ΕΣΥΕ)

	2007		2008		2009		Μεταβολή 2009/08		Μερίδια (αξία) 2009
	κιλά	ευρώ	κιλά	ευρώ	κιλά	ευρώ	Ποσόν.	αξίας	
Σύν. Ελλην. Εξαγωγών	217.743.732	98.763.012	238.059.265	96.584.856	158.309.015	58.669.307	-33,5%	-39,3%	100,0%
Δ.Κ. ΑΓΡΟΤΙΚΑ:	12.633.647	7.928.647	20.298.980	15.353.512	25.690.988	24.337.805	26,6%	58,5%	41,5%
Ο7 ΛΑΧΑΝΙΚΑ	251.106	111.458	348.199	157.171	143.728	64.798	-58,7%	-58,8%	0,1%
Ο702 Ντομάτες	173.342	74.908	192.674	119.774	143.728	64.798	-25,4%	-45,9%	100,00%
Ο707 Αγγούρια	12.130	7.299	0	0	-	-	-	-	-
Ο710 Κατεψυγμ Λουπά	63.400	23.816	12.000	4.200	-	-	-	-	-
	2.234	5.435	143.525	33.197	-	-	-	-	-
Ο8 ΦΡΟΥΤΑ	12.123.105	7.041.844	19.660.004	14.252.489	22.374.980	13.208.005	13,8%	-7,3%	22,5%
08051020 Πορτοκάλια	564.867	187.742	1.006.823	418.193	999.696	475.333	-0,7%	13,7%	3,6%
0805 20 Μανταρίνια	1900786	1.013.701	1583503	912.976	2.768.448	1.356.752	74,8%	48,6%	10,3%
08061010 Σταφύλια	2.191.860	1.226.840	4.706.384	3.087.711	3.672.896	1.929.809	-22,0%	-37,5%	14,6%
08081080 Μήλα	1.354.395	630.065	1.215.114	744.502	550.848	250.926	-54,7%	-66,3%	1,9%
08093010 Νεκταρίνια	1.912.110	1.374.659	2.191.046	1.850.589	2.316.850	1.455.751	5,7%	-21,3%	11,0%
0809 3090 Ροδάκινα	372.201	177.622	5.409.053	4.405.641	6.735.376	4.314.413	24,5%	-2,1%	32,7%
0810 5000 Ακτινίδια	3.547.393	2.239.914	2.769.733	2.131.117	4.695.464	2.812.994	69,5%	32,0%	21,3%
	279.493	191.301	778.348	701.760	635.402	612.027	-18,4%	-12,8%	4,6%

5.1. Η θέση των ελληνικών φρούτων στις ουκρανικές εισαγωγές

Η παρακάτω ανάλυση βασίζεται σε στοιχεία της Στατιστικής Επιτροπής της Ουκρανίας. Τα στοιχεία αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν απόλυτα αξιόπιστα, δεδομένου ότι συχνά εμφανίζουν μεγάλες, μη εξηγήσιμες διακυμάνσεις. Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη, ότι σημαντικό μέρος των εισαγομένων στην Ουκρανία προϊόντων παρακάμπει τις τελωνειακές διαδικασίες και δεν καταγράφεται στατιστικά, ενώ άλλα προϊόντα εισέρχονται στην Ουκρανία από ενδιάμεσες χώρες (Πολωνία, Ρωσία).

Σύμφωνα λοιπόν με τα στοιχεία της Στατιστικής Επιτροπής της Ουκρανίας, το μερίδιο της Ελλάδος στις συνολικές ουκρανικές εισαγωγές νωπών λαχανικών ανήλθε το 2008 σε 0,25% και στις εισαγωγές νωπών φρούτων σε 3,6 % (2009: 2,6%). Στα παραδοσιακά ελληνικά εξαγόμενα προϊόντα, τα μερίδιά μας στην ουκρανική εισαγωγική αγορά παρουσίασαν το 2009 καλύτερη εικόνα:

Τα ελληνικά **ροδάκινα και νεκταρίνια** διεκδικούν μερίδιο 31,2% (ως προς την αξία) και τη δεύτερη θέση στις αντίστοιχες ουκρανικές εισαγωγές, μετά τα ισπανικά. Οι εξαγωγές μας ακολουθούν σταθερά ανοδική πορεία. Λόγω της αισθητά καλύτερης εμφάνισης και γεύσης των ελληνικών ροδάκινων και νεκταρινιών, οι περαιτέρω προοπτικές τους είναι αρκετά ευοίωνες. Θετικά αποτελέσματα αναμένεται να αποδώσουν και οι πρωτοβουλίες της ELFRUT -μιας κοινοπραξίας παραγωγών φρούτων Μακεδονίας- που προσβλέπουν στην προώθηση του ελληνικού νωπού ροδάκινου και ακτινιδίου στην Ουκρανία, στα πλαίσια σχετικού προγράμματος της Ε.Ε.

Ουκρανικές εισαγωγές ροδάκινων και νεκταρινιών – κύριες χώρες προέλευσης

	2007		2008		2009		Εξέλιξη 2009:2008		Μερίδια 2009	
	κιλά	1000 Δολ.	κιλά	1000 Δολ.	κιλά	1000 Δολ.	% ποσόντ.	% αξία	% ποσόντ.	% αξία
0809 30 Ροδάκ.,Νεκταρίνια	9399174	4479,8	41515593	29431,1	33101041	26799,9	-20,3%	-8,9%	100,0%	100,0%
Ισπανία	4497883	2254,7	14958782	10658,5	12824175	10577,3	-14,3%	-0,8%	38,7%	39,5%
Τουρκία	152480	53,0	13869796	9748,5	4680074	3650,4	-66,3%	-62,6%	14,1%	13,6%
Ελλάδα	2166103	1027,8	8409388	5979,4	10334225	8359	22,9%	39,8%	31,2%	31,2%
Ιταλία	2066558	941,1	2182646	1567,4	3337654	2793,1	52,9%	78,2%	10,1%	10,4%
Πολωνία	-	-	722256	517,2	775476	636	7,4%	23,0%	2,3%	2,4%
Γεωργία	107432	53,7	635844	446,4	497282	248,7	-21,8%	-44,3%	1,5%	0,9%
ΠΓΔΜ	-	-	447651	314,2	249141	204,2	-44,3%	-35,0%	0,8%	0,8%

Πηγή: Στατιστική Επιτροπή της Ουκρανίας

Στις ουκρανικές εισαγωγές **ακτινιδίων** κατέχουμε με μερίδιο 25,8% επίσης τη δεύτερη θέση, μετά την Ιταλία. Δοθέντος του διπλασιασμού από έτος εις έτος της ζήτησης για το προϊόν αυτό διαγράφονται και εδώ θετικές προοπτικές για τις ελληνικές εξαγωγές.

Ουκρανικές εισαγωγές ακτινιδίων – κύριες χώρες προέλευσης

	2007		2008		2009		Εξέλιξη 2009:2008		Μερίδια 2009	
	κιλά	1000 Δολ.	κιλά	1000 Δολ.	κιλά	1000 Δολ.	% ποσόντ.	% αξία	% ποσόντ.	% αξία
0810 50 Ακτινιδία	19806982	7283,9	18410541	13368,1	18286587	19377,7	-0,7%	45,0%	100,0%	100,0%
Ιταλία	13191767	4828,1	10822640	6774,4	10260095	10706,8	-5,2%	58,0%	56,1%	55,3%
Χιλή	2396495	887,3	2340094	2345,7	1513344	1594	-35,3%	-32,0%	8,3%	8,2%
Ελλάδα	3806034	1405,7	3040070	2273,4	4514682	5004,9	48,5%	120,2%	24,7%	25,8%
Ιράν	9665	3,9	1932067	1730,3	1776068	1819,6	-8,1%	5,2%	9,7%	9,4%
Νέα Ζηλανδία	230000	90,7	138464	134,4	51462	60,4	-62,8%	-55,1%	0,3%	0,3%

Πηγή: Στατιστική Επιτροπή της Ουκρανίας

Στα **επιτραπέζια σταφύλια** κυριαρχεί το τουρκικό προϊόν (σουλτανίνα), ακολουθούμενο από το ιταλικό. Η χώρα μας κατέχει την τρίτη θέση με ποσοστό 13,1% και διεκδικεί αυξανόμενα μερίδια αγοράς. Η διαφορά εμφάνισης, ποιότητας και γεύσης μεταξύ τουρκικών και ελληνικών σταφυλιών είναι εμφανέστατη, όπως επίσης και η διαφορά στις τιμές.

Ουκρανικές εισαγωγές επιτραπέζιων σταφυλιών – κύριες χώρες προέλευσης

	2007		2008		2009		Εξέλιξη 2009:2008		Μερίδια 2009	
	κιλά	1000 Δολ.	κιλά	1000 Δολ.	κιλά	1000 Δολ.	% ποσόντ.	% αξία	% ποσόντ.	% αξία
0806 10 Σταφύλια	66333272	20618,5	58912542	44797,0	31117793	26055,9	-47,2%	-41,8%	100,0%	100,0%
Τουρκία	26536483	8097,7	26924558	21516,6	16234415	13544,1	-39,7%	-37,1%	52,2%	52,0%
Ιταλία	5589244	2111,1	13270667	10918,9	5113534	4634,4	-61,5%	-57,6%	16,4%	17,8%
Ελλάδα	2416760	816,5	5065059	4080,5	3836696	3412,9	-24,3%	-16,4%	12,3%	13,1%
Χιλή	1836870	737,8	2899834	2235,2	1956296	1657,8	-32,5%	-25,8%	6,3%	6,4%
Νότ. Αφρική	2163618	793,1	2036067	1196,9	1160884	986,9	-43,0%	-17,5%	3,7%	3,8%
Μολδαβία	21915651	5570,0	2927975	1066,7	918710	207,6	-68,6%	-80,5%	3,0%	0,8%
Ισπανία	465279	174,2	782020	631,3	198100	178,8	-74,7%	-71,7%	0,6%	0,7%
Ουγγαρία	2248882	1115,1	1340710	509,7	-	-	-100,0%	-100,0%	0,0%	0,0%

Πηγή: Στατιστική Επιτροπή της Ουκρανίας

Στα **μανταρίνια** το μερίδιό μας είναι με 2,5% αρκετά περιορισμένο και κατέχουμε την 8^η θέση μεταξύ των προμηθευτριών χωρών της Ουκρανίας. Λόγω της αυξητικής τάσης των ουκρανικών εισαγωγών μανταρινιών, θα μπορούσαμε να επιτύχουμε καλύτερες εξαγωγικές επιδόσεις και μεγαλύτερα μερίδια αγοράς.

Ουκρανικές εισαγωγές μανταρινιών – κύριες χώρες προέλευσης

	2007		2008		2009		Εξέλιξη 2009:2008		Μερίδια 2009	
	κιλά	1000 Δολ.	κιλά	1000 Δολ.	κιλά	1000 Δολ.	% ποσόν.	% αξία	% ποσόν.	% αξία
0805 20 Μανταρίνια	135532713	28948,4	132551004	72209,1	136197944	94428,7	2,8%	30,8%	100,0%	100,0%
Τουρκία	50207068	11141,5	56449967	35481,0	54948308	39387,1	-2,7%	11,0%	40,3%	41,7%
Ισπανία	15260454	5200,3	20421808	12942,6	14457280	11986	-29,2%	-7,4%	10,6%	12,7%
Πακιστάν	11185824	2530,5	15044542	6455,0	8365343	6252,8	-44,4%	-3,1%	6,1%	6,6%
Γεωργία	34011077	3876,1	22079325	6026,1	37829521	20756,8	71,3%	244,4%	27,8%	22,0%
Ιταλία	4450725	1543,0	3887217	2772,1	8471057	7135,6	117,9%	157,4%	6,2%	7,6%
Ισραήλ	8418831	1731,5	4422151	2215,2	2430778	1889,2	-45,0%	-14,7%	1,8%	2,0%
Αργεντινή	2538778	602,0	2484256	1989,4	3259794	2265	31,2%	13,9%	2,4%	2,4%
Κύπρος	4913773	1120,7	2707195	1262,5	593514	327	-78,1%	-74,1%	0,4%	0,3%
Ελλάδα	1933405	560,1	1512763	1126,5	2876425	2351,3	90,1%	108,7%	2,1%	2,5%

Πηγή: Στατιστική Επιτροπή της Ουκρανίας

Στα **πορτοκάλια** οι εξαγωγές μας στην ουκρανική αγορά είναι μάλλον τυχαίες: Το 2006 ανήλθαν σε άνω των 4.000 τόν., το 2007 έπεσαν στους 992 και το 2008 στους 767 τόν. - στοιχεία που καταδεικνύουν τον περιστασιακό χαρακτήρα των εξαγωγών. Λόγω των τεραστίων εισαγωγικών αναγκών της Ουκρανίας σε πορτοκάλια, θα πρέπει να συστηματοποιηθούν και ενταθούν οι προσπάθειές μας στην αγορά αυτή.

Ουκρανικές εισαγωγές πορτοκαλιών – κύριες χώρες προέλευσης

	2007		2008		2009		Εξέλιξη 2009:2008		Μερίδια 2009	
	κιλά	1000 Δολ.	κιλά	1000 Δολ.	κιλά	1000 Δολ.	% ποσόν.	% αξία	% ποσόν.	% αξία
0805 10 Πορτοκάλια	155.978.158	35274,4	140.502.686	72792,8	125.762.395	79435,3	-10,5%	9,1%	100,0%	100,0%
Αίγυπτος	80813406	17495,9	87151065	37897,8	67366577	36035	-22,7%	-4,9%	53,6%	45,4%
Νότ. Αφρική	17987227	4185,0	14754597	11819,2	14385191	11804,1	-2,5%	-0,1%	11,4%	14,9%
Τουρκία	27540021	5895,6	19240942	11118,2	33648227	23636,7	74,9%	112,6%	26,8%	29,8%
Αργεντινή	11262218	2741,7	4391308	3515,3	2562012	1993,5	-41,7%	-43,3%	2,0%	2,5%
Ισπανία	6678780	2174,4	5468983	3026,7	4065108	3374,8	-25,7%	11,5%	3,2%	4,2%
Κύπρος	7676750	1765,7	5022734	2691,9	1523902	762	-69,7%	-71,7%	1,2%	1,0%
Ελλάδα	991.879	259,3	769.588	353,6	1.046.606	870,6	36,0%	146,2%	0,8%	1,1%
Μαρόκο	1518140	394,7	390272	289,8	183865	148,8	-52,9%	-48,7%	0,1%	0,2%

Πηγή: Στατιστική Επιτροπή της Ουκρανίας

Οι εισαγωγικές ανάγκες της Ουκρανίας σε **μήλα** σχεδόν διπλασιάστηκαν από 130.424 τόνους το 2007 σε 241.651 τόνους το 2009. Την ίδια περίοδο οι ελληνικές εξαγωγές μειώθηκαν κατά 55%. Υπάρχουν επομένως μεγάλα περιθώρια για αύξηση των εξαγωγών μας.

Ουκρανικές εισαγωγές μήλων – κύριες χώρες προέλευσης

	2007		2008		2009		Εξέλιξη 2009:2008		Μερίδια 2009	
	κιλά	1000 Δολ.	κιλά	1000 Δολ.	κιλά	1000 Δολ.	% ποσόν.	% αξία	% ποσόν.	% αξία
0808 10 Μήλα	141021751	28014,2	176871623	54868,3	251396733	88030,7	42,1%	60,4%	100,0%	100,0%
Πολωνία	130424037	25057,0	132637104	42506,2	241651253	83967,4	82,2%	97,5%	96,1%	95,4%
Γεωργία	744160	109,1	18658739	3068,3	-	-	-100,0%	-100,0%	0,0%	0,0%
Ιταλία	2247092	777,7	7641002	2952,6	2605647	1251,2	-65,9%	-57,6%	1,0%	1,4%
Ολλανδία	190066	64,2	3146808	1237,5	1697780	777,8	-46,0%	-37,1%	0,7%	0,9%
Κίνα	1187845	383,2	3069018	1161,7	571408	245,3	-81,4%	-78,9%	0,2%	0,3%
Μολδαβία	3379230	583,8	4441380	1002,1	2355600	502,5	-47,0%	-49,9%	0,9%	0,6%
Αργεντινή	16816	5,0	1555688	604,1	509267	280,4	-67,3%	-53,6%	0,2%	0,3%
Γαλλία	790330	266,5	1379789	501,3	525473	254,8	-61,9%	-49,2%	0,2%	0,3%
Ελλάδα	1379860	527,5	1249826	479,1	611820	306,5	-51,0%	-36,0%	0,2%	0,3%

Πηγή: Στατιστική Επιτροπή της Ουκρανίας

6. Συμπεράσματα – προτάσεις

Εν περιλήψει, οι εισαγωγικές ανάγκες της Ουκρανίας σε νωπά φρούτα και λαχανικά είναι σημαντικές και εμφανίζουν σοβαρές αυξήσεις από χρόνο σε χρόνο. Τούτο ισχύει και για σειρά ελληνικών εξαγωγικών οπωροκηπευτικών (εσπεριδοειδή, ροδάκινα, νεκταρίνια, ακτινίδια, μήλα, κεράσια, τομάτες, αγγούρια, τοματοπιπεριές, πρώιμες πατάτες και κολοκύθια, μπρόκολα, κουνουπίδια, πράσα, σπανάκι, κ.λπ.), για τα οποία η ουκρανική αγορά προσφέρει αξιόλογα περιθώρια.

Οι ελληνικές εξαγωγές νωπών οπωρ/κών στην Ουκρανία εμφανίζουν μεν αξιόλογη ανοδική πορεία, όμως το μερίδιό τους στις αντίστοιχες ουκρανικές εισαγωγές ανέρχεται σε μόλις 2,6% (2009) και σίγουρα απέχουν πολύ από τη θέση που θα μπορούσαν να καταλάβουν. Τα ελληνικά προϊόντα προσφέρονται συνήθως σε κατά 10%-20% υψηλότερες τιμές έναντι των προϊόντων άλλων χωρών, υπερτερούν βέβαια ως προς την ποιότητα, την εμφάνιση και τη γεύση και έχουν καλή φήμη στον καταναλωτή. Όμως η παρουσία τους στα σημεία πώλησης δεν είναι σταθερή και -προφανώς- καλύπτουν περιστασιακές ανάγκες και κενά που δημιουργούνται από τους ``μόνιμους`` προμηθευτές της αγοράς.

Με την οικονομική ανασυγκρότηση της Ουκρανίας και λόγω του σημαντικού μεγέθους της ουκρανικής αγοράς, του χαμηλού επιπέδου κορεσμού της και της σταθερά διευρυνόμενης ζήτησης για φρούτα και λαχανικά οι ελληνικές εξαγωγές στη χώρα αυτή είναι δυνατόν να αυξηθούν άμεσα και σημαντικά.

Για να επιτευχθεί όμως αυτό θα πρέπει κατ' αρχήν η ουκρανική αγορά να αντιμετωπισθεί με σοβαρότητα, να ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητές της και οι συνθήκες του ανταγωνισμού (θεμιτού και μη) και να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο δραστηριοτήτων που θα περιλαμβάνει:

- την επαγγελματική και συστηματική προσέγγιση και καλλιέργεια της αγοράς, συχνή παρουσία και προσωπικές επαφές με τους αποφασιστικούς παράγοντες.
- Βελτίωση των όρων μεταφοράς (αύξηση συχνότητας, μείωση διάρκειας και κόστους).
- Εξέταση δυνατότητας δημιουργίας ενός συλλογικού ελληνικού κέντρου αποθήκευσης-διανομής-πώλησης, δεδομένου ότι στην Ουκρανία δεν λειτουργούν ικανές κεντρικές λαχαναγορές για να προσελκύουν χονδρεμπόρους, λιανεμπόρους και μεγάλους καταναλωτές.
- Συστηματική συμμετοχή στις -έστω και περιορισμένης εμπορικής σημασίας- διεθνείς και τοπικές κλαδικές εκθέσεις της Ουκρανίας (World Food Ukraine, Food Expo Ukraine, κ.ά.), καθώς και σε συναφείς εκδηλώσεις προβολής, ώστε τα ελληνικά προϊόντα να είναι μονίμως παρόντα.
- Προβολή, προώθηση και διαφήμιση των προϊόντων (τονίζοντας την ποιοτική τους ανωτερότητα που δικαιολογεί και την υψηλότερη τιμή) και λαμβάνοντας υπόψη ότι ο μέσος Ουκρανός έχει θετικότερη προδιάθεση για την Ελλάδα και τα προϊόντα της .

Το Γραφείο ΟΕΥ Κιέβου είναι στη διάθεση όλων των ενδιαφερόμενων Ελλήνων εξαγωγέων, οι οποίοι θα πρέπει -πριν από τη δραστηριοποίησή τους στην Ουκρανία- να ενημερώνονται για τις συνθήκες και ιδιαιτερότητες της ουκρανικής αγοράς, τις τρέχουσες εξελίξεις, τυχόν μεταβολές στο ισχύον εισαγωγικό καθεστώς, για εισαγωγικούς οίκους κ.ά., ώστε να αποφεύγονται ενδεχόμενοι κίνδυνοι και οι όποιες προσπάθειες διείσδυσης στην αγορά αυτή να έχουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Κίεβο, Απρίλιος 2010

Παράρτημα: - εισαγωγικοί δασμοί

- χρήσιμα στοιχεία (διεθνείς εκθέσεις, κλαδικά έντυπα, δημόσιες υπηρεσίες)
- καταστάσεις εισαγωγέων & επιχειρήσεων Σ/Μ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Εισαγωγικοί δασμοί επιλεγμένων φρούτων και λαχανικών στην Ουκρανία

Προϊόν	Δ.Κ.	Δασμός (προνομιακός)
Πατάτες	0701 90	10%
Τομάτες	0702	10%
Αγγούρια	0707	10%
Αβοκάντο	0804 40	3%
Εσπεριδοειδή	0805	3%
Σταφύλια	0806 10	10%
Καρπούζια	0807 11 00 10 (από 1.12 – 31.03)	0%
	0807 11 00 90 (από 1.04 – 30.11)	20%
Μήλα	0808 10 20 10 (από 1.04 – 30.11)	0%
	0808 10 50 10 (από 1.04 – 30.11)	
	0808 10 90 10 (από 1.04 – 30.11)	
	0808 10 2030 (από 1.12 – 31.03)	10%
	0808 10 5030 (από 1.12 – 31.03)	
0808 10 9030 (από 1.12 – 31.03)		
Βερίκοκα	0809 10 00	5%
Κεράσια	0809 20 95	5%
Νεκταρίνια	0809 30 10	5%
Ροδάκινα	0809 30 90	5%
Νεκταρίνια	0809 40	5%
Ακτινίδια	0810 50	0%

Πηγή: Κρατική Υπηρεσία Τελωνείων Ουκρανίας, Φεβρ. 2010

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

FOOD EXPO UKRAINE INTERNATIONAL SPECIALIZED EXHIBITION OF FOOD AND DRINKS Τρόφιμα, Ποτά Μηχανήματα	24-26 Febr. 2010, KYIV EXPOPLAZA http://www.prodexpo.kiev.ua
WORLD FOOD UKRAINE 2010 13 TH INTERNATIONAL EXHIBITION Τρόφιμα, ποτά, μηχανολογικός εξοπλισμός	26-29 Oct. 2010, KYIV INTERNATIONAL EXPOCENTER, www.worldfood.com.ua
VEGETABLES AND FRUIT OF UKRAINE – 2010 International Conference & Exhibition	01- 03 Dec. 2010, KYIV EXPOCENTER OF UKRAINE www.expocenter.com.ua

ΚΑΛΩΙΚΑ ΕΝΤΥΠΑ

PRODUKTY PITANIA („FOOD PRODUCTS“)	Publishing House FOODSTAFF Mrs. Tatyana Kovalenko, Editor in Chief 8, O. Teligi Str., off. 57, UA-04112 Kyiv Tel/Fax: (+380 44) 4514545, 4580096, 4407070 Email: chief@prodpit.com.ua , office@prodpit.com.ua , www.prodpit.com.ua
FOOD UA. Producty Ukrainy (“FOOD UA. Products of Ukraine”)	Publishing House Smart Capital Anastasia Abramenkova, Editor in chief 19 M.Raskovoy, Kiev 02002 Tel: (+38044) 5411155, 5167373 E-mail: glavred@food.com.ua , www.food.com.ua
DRINKS +	Office 5, 58 Saksaganskogo, Kiev 01033 Tel: (+38044) 2881300, fax: 2881302 E-mail: domn@drinks.com.ua www.drinks.com.ua
PRODUKTY & INGEDIENTY (“PRODUCTS & INGREDIENTS”)	Publishing House “Bioprom LTD” 16/14 martirosyana, Kiev 03186 Tel: (+38044) 2480354, fax: 2489764 E-mail: bioprom@i.kiev.ua www.meatbusiness.ua
BRUTTO	Publishing House RIA “Sagitta” Office 467, 65 Peremogy Ave, Kiev 03062 Tel: (+38044) 4225169, 4225299 Tel/fax: (+38044) 4518690, 4518691 E-mail: info@brutto.com.ua www.brutto.com.ua
PRODUCTY I TORGOVLYA (“PRODUCTS AND TRADE”)	P.O.BOX 5959, Lviv 79054 Tel/fax: (+38032) 2453535 E-mail: prodtorg@prominfo.com.ua www.prodtorg.info

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΑΡΧΕΣ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Ministry of Agrarian Policy of Ukraine 24, Khrezhchatyk, Kyiv, Ukraine, 01001 E-mail: ministr@minapk.Kiev.ua www.minagro.kiev.ua	Ministry of Public Health of Ukraine 7 Hrushevsky st., Kyiv, Ukraine, 01021 E-mail: moz@moz.gov.ua interdep@moz.gov.ua www.moz.gov.ua
Committee of Ukraine for Technical, Regulations and Consumer Policy Ukraine (Derzhspozhyvstandart of Ukraine) 174, Gorkogo st., Kyiv, Ukraine, 03680 E-mail: dssu@dssu.gov.ua , www.dssu.gov.ua	Central Sanitary and Epidemiological Station of Ministry of Public Health of Ukraine 41, Yaroslavskaya, str., Kyiv, Ukraine, 04071 +380 44 416-43-54 +380 44 417-37-75fax

Ουκρανία - κυριότεροι εισαγωγείς φρούτων & λαχανικών

<p>MED FRUIT LTD of.17, 1/27 Likhachova Ave, 01133 Kiev Tel/fax: (+38044) 295 3766 Director: KONSTANTINIDIS Stefanos</p> <p>FRUKTY MIRA (“fruits of the world”) 6-B, Shevchenko Ave, Donetsk 83100 Tel: (+38 062) 332 3745, 3370160 Fax: (+38062) 3323923 E-mail: wfruits@fruits-world.com URL: www.fruits-world.com Director: Mr. Andrey BABAK</p> <p>UKRAINIAN FRUIT COMPANY Tel/fax: (+38 044) 5735060, 5735040 42, Krasnotkatskaia, 02094 Kiev E-mail: ufc@fruit.kiev.ua URL: www.ufc.ua</p> <p>NATURA UKRAINE 34/1, Volynskaya str., 03151, Kiev Tel/fax: (+38 044) 5201270 E-mail: ELGFruit@ukr.net, alla@elgfruit.com.ua URL: www.Elgfruit.com.ua Import Manager: Mrs Alla Paliy</p> <p>FRUKTOVA POSHTA 11, Akademika Biletskogo, Kiev 03126 Tel/fax: (+38044) 4554556 E-mail: supply@fruity-mail.org.ua URL: www.fruity-mail.com.ua Director: Mr. Alexey POLTORATSKI</p> <p>FRUIT PSV Of. 12, Pushkinskaya, 7, Odessa 65000 Tel: (+38048) 7317420, 2302321, 2302322, 2302324 Fax: (+380482) 322062 Import Manager: Ms. Natalia Ratushniak, E-mail: psvodessa@ukr.net</p> <p>TRIADA SYSTEM Ltd 14-A, Alma-Atynskaya str., Kiev 02092 Tel/fax: (+38044) 5688497 E-mail: triadasistem@mail.ru, babakv@mail.ru</p>	<p>ARKADIA Ltd Address: 8, Motornaya, Odessa Tel: (+38048) 7170642 Fax: (+38048) 7170853 E-mail: info@arkadia.co.ua URL: www.polly.ua</p> <p>TRADING GROUP “TARGET” Address: 259 Moskovskiy Ave, Kharkov Tel/fax: (+380572) 587924, 5, 6</p> <p>STEN PLUS Ltd 17, Savchenko Str., Dnepropetrovsk Tel.: +380562 360416 Fax: +38056 3709734 E-mail: sten-plus@mail.ru</p> <p>Kiev Fruit Company Address: 7, Obolonska Str. 04071 Kiev Tel. (+38050) 4320222 office@kfk.kiev.ua URL: www.kfk.kiev.ua</p> <p>TROPIK Ltd Address:35-a/12 Nekrasova Str. 79010 Lviv Tel.: (+38032) 2323949, 2245803 Fax: (+38032) 2323959, 2940503 E-mail: tropiklv@gmail.com URL: www.tropik.com.ua</p> <p>RIVNEOPT TORG Ltd Address: 45, Starytskogo str., 33024 Rivne Tel/fax (+3803622) 641325, 621289 E-mail: kristina-shyrvel@rambler.ru berezhnyuk@ukrwest.net www.optorg.rv.ua/products/fruits/citric_plants Contact: Ms. Kristina SHYRVEL</p> <p>IZOBILIYE (Turkey, Egypt only) Address: 205 Agronomicheskaya, Odessa 65000 Tel/fax: (+380482) 348599 E-mail: sheff@te.net.ua</p> <p>PASAT Ltd 12, Akademika Tupoleva, Kiev 03062 Tel/fax (+38044) 4006219, 4001037 E-mail: office@pasat-ua.com, Elena-pasat@ukr.net</p>	<p>GERAKL Address: 21 Bugaevskaya, Odessa 65005 Tel/fax: (+38048) 7286111, 7286121 E-mail: taras@fortuna.odessa.ua</p> <p>AZOV-CARIBE Ltd Address: 26 Engelsa Str., 87532, Mariupol Tel/fax: (+38 0629) 331127 Fax: (+380629) 528015 E-mail: caribe@pronet-ua.com</p> <p>NEK, Ltd Address: 48 Dimitrova str., Zaporozhiye, 69084 Tel/fax: (+380612) 655880 Tel. (+380612) 652101, 653061 E-mail: nek@nek.marka.net.ua</p> <p>TRADING GROUP “TARGET” Address: 259 Moskovskiy Ave, Kharkov Tel/fax: (+380572) 587924, 5, 6</p> <p>STEN PLUS Ltd 17, Savchenko Str., Dnepropetrovsk Tel.: +380562 360416 Fax: +38056 3709734 E-mail: sten-plus@mail.ru</p> <p>Kiev Fruit Company Address: 7, Obolonska Str. 04071, Kiev Tel. (+38050) 4320222 office@kfk.kiev.ua URL: www.kfk.kiev.ua</p> <p>BRIDGE Ltd Address: apt 34, 7, Grecheskaya Str., 65005, Odessa Tel. (+380487) 257554, 429133 E-mail: bridge_ltd@ukr.net</p> <p>UKRELLADA E-mail: ukrellada@tr.ukrtel.net Dimitris TSIANTOS, Director</p>
---	--	--

Ουκρανία - αλυσίδες super market

METRO CASH & CARRY UKRAINE LTD

Address: 1, Kiltseva doroga, Kiev
 Tel: +380 44 492 1000
 Fax: +380 44 492 1100
 E-mail: office@metro.ua (all proposals)
 URL: www.metro.ua

FOURSHET

Tel/fax: +380 44 5831560/61
www.furshet.ua
 Head of Foreign Economic Activity Department
 Mr. Igor RUSAKOV - import@furshet.ua
 Fresh Fruits&Vegetables Department
 Contact: Ms. Irina KASHTAN
 Tel/fax: +38044 5831564
Irina.Kashtan@furshet.ua

FOZZY GROUP

(supermarkets **SILPO** (100 in Ukraine), **FORA** etc.)
 Tel/fax (+38044) 4963200
 URL: www.fozzy.ua/en/
 Commercial proposals
 Tel/fax (+38044) 4963228, offer@fozzy.ua
 Fresh Fruits&Vegetables Department
 Contact: Mr. Roman MARYNCHENKO
 Tel/fax: +380 44 5930320
r.marynchenko@fozzy.ua

MEGA MARKET

Address: 50 Gorkogo, Kiev
 Tel/fax: (+38 044) 206 1329
 E-mail: info@megamarket.ua
www.megamarket.ua
 Fresh Fruits&Vegetables Department
 Contact: Mr. Artem KRISCHENKO
artem@megamarket.ua

VELYKA KISHENYIA

Address: 57 Zaliznychne shosse, 01103 Kiev
 Te/fax: (+38 044) 2067080, 81
 URL: www.kishenya.com.ua
 Food Department
 Commercial Director
 Mr. Dmitriy KASHIRIN
Kashirin.Dmitry@welcash.kiev.ua

ECO – MARKET

Address : 20, Gongadze Ave, 04215 Kiev
 Commercial Department
 Tel: (+38044) 2066515
 Fax: (+38044) 2066512, 17
 E-mail: info@eko.com.ua
 URL: www.eko.com.ua

BILLA UKRAINA * German concern Billa

Address: 3 Hryshka, 02140 Kiev
 Tel: +380 44 4902444, 4902442,
 Fax: +380 44 4902499
 E-mail: billa@ua.billa.co.at
 URL: www.billa.ua

AUCHAN

Moskovskiy Ave, 15A
 Tel: +380 44 3913825, 5859536
 Fax: +380 44 391 38 29
E-mail: info@auchan.ua
 URL: www.auchan.ua
 Fresh Fruits&Vegetables Department
 Contact: Ms. Elena KOTVITSKAYA
ekotvytska@auchan.ua
 Tel.: +380 44 5859755 (*1563) Fax: +380 44 5859935

CARAVAN (Adventis Ltd.)

72, Krasnoarmeyskaya Str., 6th Floor,
 Kiev 03150, Ukraine
 Tel: +38 (044) 207 4640, 41, 42, 43
 fax: +38 (044) 207 4658
info@caravan.kiev.ua
 URL: www.caravan.kiev.ua
 Fresh Fruits & Vegetables Purchases
 Contact: Mr. Sergey PODGURSKIY
 Tel./fax: +380 44 2073360
sergio_p@caravan.kiev.ua

PAKKO HOLDING (supermarkets VOPAK, PAKKO etc)

21a . Klyma Savura Str., 43005 Lutsk
 Tel.: +380 332 780190
 Fax: +380 332 789489
 URL: www.pakko.ua
 Food Department (for suppliers)
 Contact: Mr. Yuriy MOROZOVICH
 Tel.: +380 332 789 495
 E-mail: pakko@pakko.ua

ATB-Market

40 Kirova Ave, 49101 Dnipropetrovsk
 URL: www.atbmarket.com
 Purchase Department (food)
 Contact: Ms. Yulia PECHENAYA
 Tel.: +380 56 7700457
 E-mail: com@atbmarket.dp.ua

VARUS (Omega Ltd.)

37 Zaporozhskoye Shosse, 49000 Dnipropetrovsk
 E-mail: info@varus.ua
 URL: www.varus.ua
 Purchase Department (Fruits&Vegetables)
 Contact: Ms. Gennadiy GLAVATSKIY
 Tel.: +380 562 311351
gglav@eva.dp.ua